

BIULETYN

Wydział Chemii UAM - Informator Dziekana

02/16

75. ROCZNICA URODZIN PROFESORA BOGDANA MARCINIAKA

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Z okazji pięknego Jubileuszu ukończenia 75. lat, składam w imieniu całej społeczności Wydziału Chemii oraz swoim własnym najserdeczniejsze życzenia zdrowia, szczęścia, pogody ducha i uśmiechu na co dzień. A wtedy sukcesy przyjdą same.

*Henryk Koroniak
Dziekan*

Profesor dr hab. Bogdan Marciniak należy do ścisłej czołówki współczesnych chemików polskich i światowej rangi specjalistów z zakresu chemii krzemu i katalizy metaloorganicznej. Urodził się 4 lutego 1941 roku. Ukończył studia chemiczne na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1970 r. obronił pracę doktorską. W latach 1970-1971 odbył staż naukowy w laboratorium profesora R. C. Schowena w Kansas University. W 1975 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego, w latach 1985-1988 był dziekanem Wydziału Chemii UAM, a w latach 1988-1990 rektorem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od 1976 r. pełnił funkcję kierownika Pracowni Chemii Krzemu, następnie Zakładu Fizycznej Chemii Nieorganicznej, przemianowanego w 1987 r. na pierwszy w Polsce Zakład Chemii Metaloorganicznej (do 2011 r.). W 1990 r. założył Fundację UAM, której prezesem był od 2001 do stycznia 2015. W roku 1991 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. W 1995 r. utworzył pierwszy w Polsce Poznański Park Naukowo-Technologiczny, którego był dyrektorem do stycznia 2015. Członek-korespondent od 1994, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk (2010) i The European Academy of Arts, Sciences and Humanitie (2009), doktor honoris causa Politechniki Łódzkiej (2013). Obecnie jest Dyrektorem Centrum Zaawansowanych Technologii UAM i prezesem zarządu Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii w Poznaniu.

Efektom działalności naukowej prof. Marciniaka jest odkrycie szeregu ważnych reakcji katalitycznych w chemii krzemu, boru i germanu. Spektakularnym sukcesem było odkrycie reakcji sililującego sprzęgania olefin z winylosilanami – uznawanej za jedną z najbardziej perspektywicznych reakcji w chemii krzemu. Osiągnięcie to jest wysoko cenione w literaturze światowej, gdzie spotyka się określenie "*metatezy Marciniaka*" lub „*sprzęgania Marciniaka*”. Profesor Marciniak jest współtwórcą chemii metalonieorganicznej, autorem pionierskich prac i niekwestionowanym autorytetem w tej dziedzinie. Dowodem międzynarodowego uznania osiągnięć badawczych Profesora w tym zakresie było powierzenie Mu napisania rozdziału pt. *Inorganometallic Chemistry* w *Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS)* wydanej pod auspicjami UNESCO. Jest światowym ekspertem w dziedzinie hydrosililowania i autorem jedynych w światowej literaturze naukowej monografii poświęconych tej

reakcji: *Comprehensive Handbook on Hydrosilylation*, Pergamon Press, Oxford 1992, która zyskała miano „*Biblii hydrosylilowania*” oraz *Hydrosilylation. A Comprehensive Review on Recent Advances*, Springer, Berlin 2009, określonej przez autora przedmowy Prof. J.Harroda jako „*Nowy Testament*” *Hydrosylilowania*.

Wyrazem międzynarodowego uznania dla osiągnięć prof. Marciniaka było powierzenie Mu organizacji światowych sympozjów: *X International Symposium on Organosilicon Chemistry*(1993), *16th International Symposium on Olefin Metathesis and Related Chemistry* (2005) oraz *17th International Symposium on Homogeneous Catalysis* (2010). Jest Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego konferencji *8th European Silicon Days*, która odbędzie się w sierpniu 2016 r. w Poznaniu. W latach 1992-2005 prof. Marciniak zorganizował ponadto na terenie Wielkopolski serię pięciu międzynarodowych szkół katalizy molekularnej. To osiągnięcia naukowe Profesora Marciniaka spowodowały, że międzynarodowe środowisko chemików i przemysłowców zwróciło baczniejszą uwagę na Poznań, nie tylko jako ośrodek badań, ale również centrum biznesu.

Dorobek naukowy Profesora B. Marciniaka obejmuje edytorstwo i/lub współautorstwo 15 książek, ponad 400 publikacji, około 200 patentów i zgłoszeń patentowych, 42 opracowanych technologii, z których 14 wdrożono w Przedsiębiorstwie Innowacyjno-Wdrożeniowym „UNISIL” w Tarnowie-Mościcach - pierwszym w Polsce uniwersyteckim spin-off założonym w 1989 r. przez profesora Marciniaka Wygłosił ponad 60 wykładów na międzynarodowych konferencjach naukowych oraz 32 wykłady w instytucjach i uczelniach zagranicznych.

Profesor Bogdan Marciniak koordynował i/lub kierował wieloma grantami badawczymi, rozwojowymi i celowymi finansowanymi przez Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz pięcioma projektami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

Profesor łączy cechy wybitnego chemika, technologa i organizatora nauki, szczególnie w zakresie integracji nauki z gospodarką. Dąży do wdrożenia w Poznaniu koncepcji europejskiego modelu współpracy nauki z praktyką gospodarczą. Jest twórcą (2006) i przewodniczącym Komitetu Koordynacyjnego Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii w Poznaniu (WCZT), które zostało zbudowane w latach 2010-2014 według Jego koncepcji przez Konsorcjum składające się z 5 poznańskich uczelni, 4 instytutów PAN, 2 instytutów resortowych, PPN-T i Miasta Poznań. Inicjatywa ta ma znaczenie integracyjne dla naukowców i innowatorów z Poznania i Wielkopolski. Głównym celem WCZT jest stworzenie multidyscyplinarnego ośrodka grupującego najlepszych specjalistów z nauk ścisłych, przyrodniczych i technicznych, skoncentrowanego na nowych materiałach i biomateriałach o wielostronnych zastosowaniach.

Za swoją działalność naukową i organizatorską prof. Marciniak został uhonorowany wieloma nagrodami i wyróżnieniami. Został odznaczony m.in. Medalem Edukacji Narodowej (1988), Krzyżem Kawalerskim (1989), Krzyżem Komandorskim (1998) oraz Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą (2011) Orderu Odrodzenia Polski. W 2001 r. otrzymał Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za wybitne osiągnięcia naukowe. Kolejne lata przyniosły wyróżnienie medalem Jędrzeja Śniadeckiego przyznany przez Polskie Towarzystwo Chemiczne (2002) oraz medalem im. prof. Wojciecha Świątosławskiego, przyznany przez Stowarzyszenie Polskich Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego (2007). W 2009 r. został uhonorowany prestiżową nagrodą Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej za wybitne osiągnięcia i odkrycia naukowe w obszarze nauk technicznych Nagrodą interdyscyplinarną Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kategorii „badania na rzecz rozwoju nauki” oraz wyróżniony przez *Polish Market* Perłą Honorową w dziedzinie nauki, w ramach rankingu Perły Polskiej Gospodarki. W plebiscycie „Nauka to wolność” (2014) zorganizowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na największe osiągnięcia naukowe ćwierćwiecza Profesor Marciniak zajął trzecie miejsce za „poszukiwanie nowych reakcji i nowych katalizatorów w chemii związków krzemu oraz utworzenie w roku 1995 pierwszego w Polsce Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego”. W 2015 r. Stowarzyszenie na rzecz Klastra Przemysłowego Centralnego Okręgu Przemysłowego im. Eugeniusza Kwiatkowskiego przyznało Panu Profesorowi medal w kategorii „wybitny naukowiec”, a Krajowa Rada Stowarzyszenia Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów Medal Honorowy im. Tadeusza Sendzimira.

W 2004 otrzymał godność „Lidera Pracy Organicznej”, a w 2014 „Wybitnej Osobistości Pracy Organicznej - Złoty Hipolit” przyznawaną przez Towarzystwo im. H. Cegielskiego w Poznaniu. W 2010 roku kolegium redakcyjne *Głosu Wielkopolskiego* wyróżniło Profesora Marciniaka Nagrodą Pracy Organicznej dla najwybitniejszych Wielkopolan. W 2015 roku Profesor otrzymał tytuł „Ambasador Marki Wielkopolski” – wyróżnienie nadane przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

Profesor jest osobą o niespożytych pokładach energii, błyskotliwym poczuciu humoru i niewyczerpanych zasobach idei naukowych. Nietuzinkowa osobowość Profesora powoduje, że skupia wokół siebie liczną grupę młodych i bardzo młodych entuzjastów nauki. Prof. Marciniak był promotorem 36 prac doktorskich oraz opiekunem ponad 100 prac magisterskich.